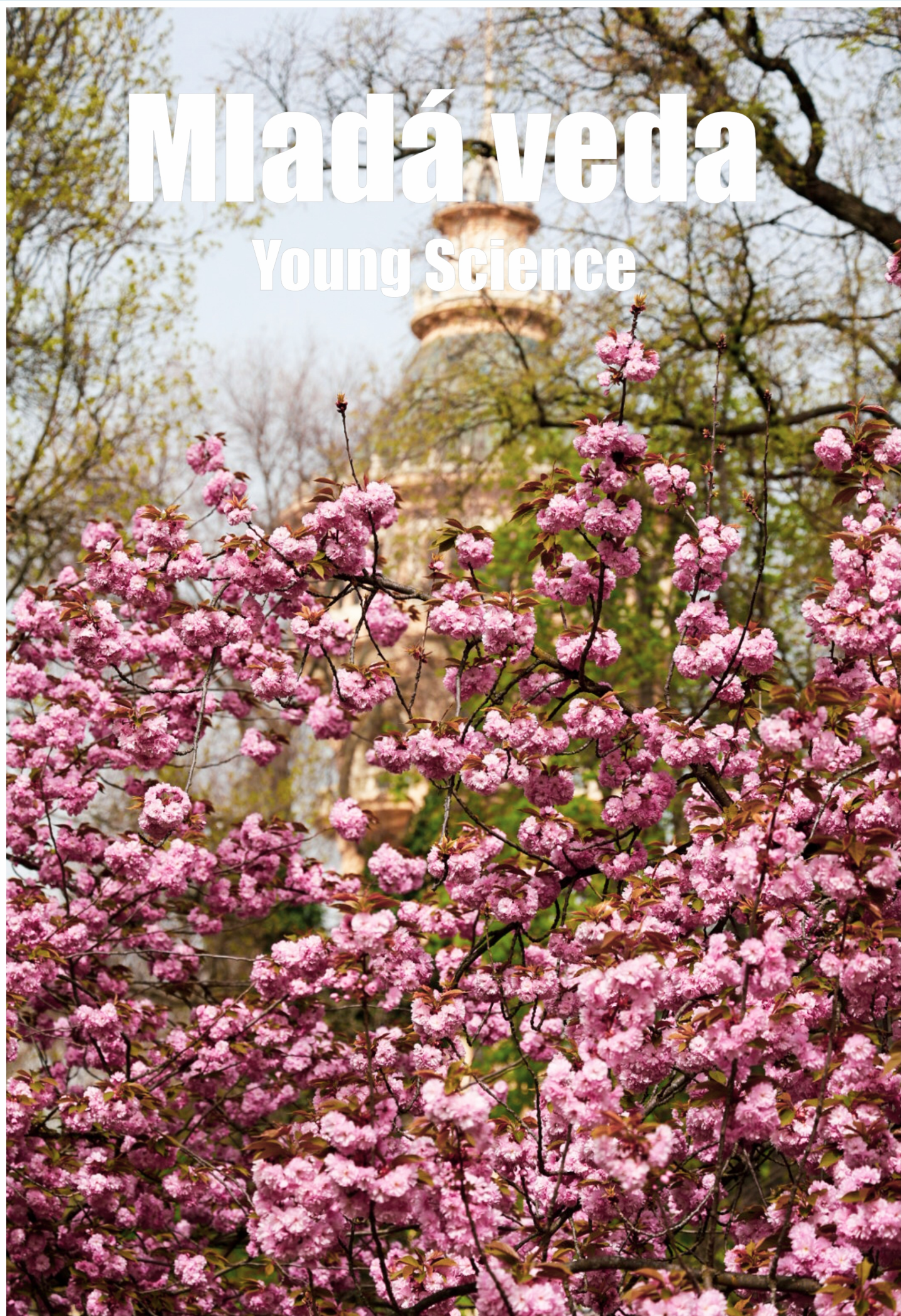

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1, ročník 13., vydané v marci 2025

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Jar v Budapešti. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

prof. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová, PhD. (Inštitút edukológie a sociálnej práce, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

Mgr. Monika Šavelová, PhD. (Katedra translitológie, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

VNÍMANIE UČITEĽSKEJ PROFESIE Z POHLADU BUDÚCICH UČITEĽOV

PERCEPTION OF THE TEACHING PROFESSION FROM THE PERSPECTIVE
OF PROSPECTIVE TEACHERS

Janka Liptáková¹, Denisa Rudžiková²

Janka Liptáková pôsobí ako interná doktorandka na Katedre psychológie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Vo svojej vedeckej a publikačnej činnosti sa venuje problematike well-beingu učiteľov a budúcich učiteľov. Denisa Rudžiková pôsobí ako interná doktorandka na Katedra pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Vo svojej vedeckej a publikačnej činnosti sa venuje predovšetkým problematike diverzity, inklúzie a pohody na pracovisku.

Janka Liptáková is an internal PhD student at the Department of Psychology at the Pavol Jozef Šafárik University in Košice. Her scientific and publishing activities focus on the issue of well-being among teachers and prospective teachers. Denisa Rudžiková is an internal PhD student at the Department of Labor Law and Social Security Law at Pavol Jozef Šafárik University in Košice. In her scientific and publishing activities, she primarily focuses on issues of diversity, inclusion, and workplace well-being

Abstract

The teaching profession and its perception in society are influenced by historical contexts, social attitudes, and the challenges teachers face. This study aims to: 1) describe prospective teachers' opinions on the teaching profession; 2) examine the views on the teaching profession that prospective teachers perceive on social media; and 3) analyze prospective teachers' evaluation of social media comments. The research sample consisted of 19 prospective teachers (mean age = 23 years, 73.7 % women). Two focus groups were conducted in October and November 2023. Prospective teachers discussed their perspectives on the teaching profession and evaluated comments posted on the social media platform Facebook. Qualitative data were analyzed using thematic analysis, while quantitative data were processed using descriptive statistics. The results indicate that prospective teachers perceive the teaching profession as socially undervalued and poorly financially compensated. However, they also emphasize its importance for society, other professions, and view teaching as a vocation. The findings

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Janka Liptáková, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra psychológie

E-mail: janka.liptakova@student.upjs.sk

² Adresa pracoviska: Mgr. Denisa Rudžiková, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Katedra pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia

E-mail: denisa.rudzikova@student.upjs.sk

highlight the need to improve the social recognition of teachers and address factors negatively affecting their professional well-being.

Key words: teachers, prospective teachers, focus groups, thematic analysis, social media

Abstrakt

Učiteľská profesia a jej vnímanie v spoločnosti sú ovplyvnené historickými súvislosťami, spoločenskými postojmi a výzvami, ktorým učitelia čelia. Cieľom príspevku je: 1) popísať názory budúcich učiteľov na učiteľskú profesiu; 2) popísať, aké názory na učiteľskú profesiu vnímajú budúci učitelia na sociálnych sieťach; a 3) analyzovať hodnotenie komentárov budúcimi učiteľmi. Výskumnú vzorku tvorilo 19 budúcich učiteľov (priemerný vek = 23 rokov, 73,7 % žien). Dve fokusové skupiny boli realizované v októbri a novembri 2023. Budúci učitelia diskutovali o svojich názoroch na učiteľskú profesiu a hodnotili komentáre uverejnené na sociálnej sieti Facebook. Kvalitatívne dáta boli analyzované tematickou analýzou, kvantitatívne dáta prostredníctvom deskriptívnej štatistiky. Výsledky naznačujú, že budúci učitelia vnímajú učiteľskú profesiu ako spoločensky podceňovanú s nízkym finančným ohodnotením. Zároveň však zdôrazňujú jej význam pre spoločnosť, ostatné profesie a vnímajú učiteľstvo ako poslanie. Výsledky poukazujú na potrebu zlepšenia spoločenského uznania učiteľov a riešenia faktorov negatívne ovplyvňujúcich ich profesionálnu pohodu.

Kľúčové slová: učitelia, budúci učitelia, fokusové skupiny, tematická analýza, sociálne siete

Úvod

Vnímanie učiteľskej profesie v spoločnosti zahŕňa rôznorodé postoje a názory týkajúce sa učiteľov a ich úloh pri formovaní budúcich generácií. Toto vnímanie ovplyvňujú historické, kultúrne a spoločenské faktory, ktoré spoločne určujú status a mieru rešpektu voči učiteľom. Ako uvádzajú The Book Teacher (2020), Dumay a Burn (2022), učiteľská profesia prešla významnými historickými premenami – od často podceňovanej roly až po čiastočné uznanie jej náročnosti, ktoré je podmienené kultúrnymi faktormi. K tejto zmene prispeli viaceré výzvy, vrátane testovaní, výskytu syndrómu vyhorenia u učiteľov a nedávnej globálnej krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 (The Book Teacher, 2020; Dumay & Burn, 2022). Hoci učitelia disponujú podobnými kvalifikáciami ako odborníci v iných profesiách, ich spoločenské postavenie a finančné ohodnotenie často neodrážajú zložitost' a význam ich práce, najmä v mnohých západných krajinách (Dumay & Burn, 2022). V dôsledku toho čelia členovia učiteľskej profesie mnohým výzvam spojeným s vnímaním a rešpektom verejnosti, čo u nich vyvoláva pocity nedocenenia práve v porovnaní s inými profesiami (napr. zdravotníckymi) (Harwin, 2024).

Spoločenské ocenenie učiteľského povolania bolo hodnotené v rámci medzinárodnej štúdie TALIS (2018), na ktorej sa zúčastnili aj slovenskí učitelia. Výsledky tejto štúdie naznačujú, že podľa priemerných údajov 48 zúčastnených krajín (krajinu OECD = 31, partnerské krajiny = 17) len 26 % učiteľov a 37 % riaditeľov škôl súhlasilo alebo rozhodne súhlasilo s tvrdením, že povolanie učiteľa je spoločnosťou oceňované. Slovenskí učitelia však dosahujú najnižšie hodnoty zo všetkých 31 zúčastnených krajín - len 4,5 % učiteľov a 2,1 % riaditeľov vyjadrilo súhlas s týmto tvrdením. V porovnaní s predchádzajúcim cyklom TALIS 2013 nedošlo medzi slovenskými učiteľmi ani riaditeľmi k výraznej zmene vo vnímaní spoločenského ocenenia ich profesie. V priemere krajín OECD sa ženy, starší učitelia a tí s

dlhoročnou praxou cítia menej oceňovaní v porovnaní s mužmi, mladšími a začínajúcimi učiteľmi. Na Slovensku tento trend platí pre ženy a starších učiteľov (OECD, 2020).

Uvedené výsledky poukazujú na nízke spoločenské ocenenie učiteľského povolania, pričom, ako bolo uvedené, slovenskí učitelia patria medzi najmenej oceňovaných zo všetkých zúčastnených krajín (OECD, 2020). Tento nedostatok rešpektu sa môže prejavovať v každodennej realite, kde učitelia čelia nielen spoločenskému nedoceneniu, ale aj šikane a diskriminácii na pracovisku. Dôkazom je aj nárast podaných sťažností v oblasti školstva na Národný inšpektorát práce, ktorý v roku 2023 evidoval až 50 % zvýšenie oproti predchádzajúcemu roku. Podania sa týkali obvinení z bossingu (práce pod nátlakom zo strany nadriadeného), šikany a diskriminácie, ktoré sa prejavovali zadávaním nesplniteľných úloh, obmedzeným prístupom k pracovným zdrojom, ponížovaním, krivým obviňovaním či verbálnymi útokmi na učiteľov. Výskyt týchto prejavov je v školskom prostredí znepokojujúci, keďže výrazne negatívne vplývať nielen na psychické zdravie učiteľov, ale aj na kvalitu vzdelávacieho procesu (Národný inšpektorát práce, 2023). Zahraničné výskumy potvrdzujú, že mobbing (práca pod nátlakom zo strany kolegov) na pracovisku má priamy vplyv na emocionálne vyčerpanie učiteľov a negatívne koreluje s ich osobnými úspechmi. K najčastejším formám mobbingu patrí nespravodlivá kritika, ignorovanie úspechov a vyrušovanie počas práce (Tanhan & Çam, 2011). Všetky tieto faktory môžu negatívne prispievať k well-beingu učiteľov, ktorý priamo ovplyvňuje kvalitu vzdelávacieho procesu, dosahovanie cieľov a motiváciu žiakov, interakcie so žiakmi, schopnosť reagovať na problémy v oblasti duševného zdravia žiakov, úroveň stresu učiteľov, náladu doma aj v práci, sebaúčinnosť a rezilienciu učiteľa (Dreer, 2023; Kidger et al., 2010; Turner & Thielking, 2009; Crain et al., 2017; Duckworth et al., 2009; Falecki & Mann, 2021).

Tieto zistenia poukazujú na to, že učitelia patria medzi ohrozené profesijné skupiny, čo nás viedlo k skúmaniu perspektív budúcich učiteľov. Keďže títo študenti čoskoro vstúpia do učiteľskej profesie, ich vnímanie súčasného stavu môže výrazne ovplyvniť ich motiváciu a pripravenosť čeliť výzvam spojeným s touto prácou.

Cieľ

Cieľom príspevku je: 1) popísať názory budúcich učiteľov na učiteľskú profesiu; 2) popísať, aké názory na učiteľskú profesiu vnímajú budúci učitelia na sociálnych sieťach; a 3) analyzovať hodnotenie komentárov budúcimi učiteľmi.

Metóda

V časti Metóda uvádzame popis výskumného súboru, metódy zberu dát, spôsob identifikácie komentárov na sociálnej sieti Facebook a metódy analýzy získaných kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.

Výskumný súbor

Výskumný súbor tvorilo 19 budúcich učiteľov, študentov učiteľských smerov na magisterskom stupni Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Priemerný vek respondentov bol 23 rokov. Z celkového počtu bolo 14 žien (73,7 %) a 5 mužov (26,3 %). 42,11 % (n = 8) budúcich učiteľov uviedlo, že na sociálnych sieťach sleduje obsah týkajúci sa učiteľskej profesie. Viac ako

polovica budúcich učiteľov, 57,89 % (n = 11), uviedla, že približný čas, ktorý na sociálnych sieťach denne strávia sa pohybuje v rozmedzí 3 – 4 hodín.

Metódy zberu dát - realizácia fokusových skupín

Dve fokusové skupiny boli realizované v októbri a novembri 2024 (skupina 1 = 43 minút, n = 9, priemerný vek = 23 rokov, 77,8 % žien; skupina 2 = 39 minút, n = 10, priemerný vek = 23 rokov, 70 % žien).

V úvode boli budúci učitelia požiadaní o vyplnenie informovaného súhlasu a krátkeho dotazníka, v ktorom boli zahrnuté otázky týkajúce sa well-beingu a používania sociálnych sietí (napr. “vyberte z možností približný čas, ktorý denne strávite na sociálnych sieťach” alebo “aké sociálne siete preferujete?”). Po vyplnení dotazníka sme pristúpili k realizácii rozhovorov.

Pre naplnenie cieľov 1 a 2 sme sa v rozhovoroch s budúcimi učiteľmi zamerali na dve kľúčové otázky: “aké sú vaše názory na učiteľskú profesiu?” a “aké názory na učiteľov vnímate na sociálnych sieťach?”

Pre naplnenie cieľa 3 sme budúcich učiteľov po realizácii rozhovorov požiadali o hodnotenie vybraných komentárov identifikovaných tromi odborníkmi v oblasti psychológie a pracovného práva na sociálnej sieti Facebook. Budúci učitelia ich hodnotili na dvoch Likertových škálach: i) škála miery negatívneho vnímania (1 = skôr negatívny, 2 = negatívny, 3 = veľmi negatívny, 4 = extrémne negatívny, 5 = neviem) a ii) škála frekvencie osobných skúseností s názormi prezentovanými v komentároch (1 = nikdy, 2 = občas, 3 = často, 4 = veľmi často, 5 = neviem). V závere hodnotenia komentárov dospeli k spoločnému konsenzu o výbere komentárov: jeden, ktorý považovali za extrémne negatívny a druhý, s ktorým sa stretávajú vo svojom osobnom živote najčastejšie.

Zber dát bol realizovaný so súhlasom Etickej komisie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Výskum bol realizovaný v súlade s etickými štandardmi, zabezpečením anonymity a dôvernosti odpovedí účastníkov.

Identifikácia komentárov na sociálnej sieti Facebook

Komentáre boli zhromaždené na základe vyhľadávania príspevkov na šiestich oficiálnych stránkach slovenských médií na sociálnej sieti Facebook, pomocou kľúčových slov: „učiteľ“, „pedagóg“, „učitelia“, „školsťvo“. Zamerali sme sa na príspevky s diskusiami týkajúcimi sa učiteľskej profesie. Na základe vysokého počtu sledujúcich sme vybrali tieto stránky: “Televízne noviny TV Markíza” (384 tisíc sledujúcich), “Aktuality.sk” (362 tisíc sledujúcich), “Denník N” (275 tisíc sledujúcich), “noviny.sk - spravodajstvo TV JOJ” (220 tisíc sledujúcich), “SME” (204 tisíc sledujúcich), “Pravda” (169 tisíc sledujúcich). Cieľom bolo pokryť škálu názorov a diskusií, ktoré reflektujú rôzne pohľady na učiteľskú profesiu.

Identifikácia komentárov prebiehala od 23.09.2024 do 29.09.2024, pričom príspevky boli publikované od marca 2023 do septembra 2024. Výber komentárov bol uskutočnený na základe vzájomného konsenzu medzi tromi odborníkmi z odboru psychológia a pracovné právo. Každý z nich nezávisle na sebe prečítal diskusie pod príspevkami (počet príspevkov = 10) a navrhol komentáre, ktoré považoval, vzhľadom na ich kritickosť za relevantné pre výskum (počet všetkých komentárov zahŕňajúci pozitívne, neutrálne vyjadrenia, vlastné skúsenosti, emotikony a komentáre, ktoré nesúviseli s učiteľskou profesiou = 837; počet

komentárov, ktoré vybrali traja odborníci pred spoločným stretnutím, zahŕňajúci negatívne a kritické hodnotenie učiteľskej profesie = 37). Zároveň išlo o výber z komentárov, ktoré sa na Facebooku zobrazovali ako prvé v sekcii „najrelevantnejšie“. Odborníci sa zhodli na výbere 15 komentárov, z počtu 37, pričom sa sústredili na komentáre obsahujúce negatívne a kritické hodnotenie učiteľov a učiteľskej profesie.

Analýza dát

Kvalitatívne dáta z rozhovorov boli analyzované využitím tematickej analýzy. Po hodnotení komentárov budúcimi učiteľmi sme kvantitatívne dáta analyzovali prostredníctvom deskriptívnej štatistiky v programe IBM SPSS Statistics 25. V procese spracovania výsledkov bola škála frekvencie osobných skúseností s názormi reverzne skórovaná. Odpovede označené na Likertovej škále 5 = neviem, neboli pri procese spracovania výsledkov brané do úvahy.

Tematická analýza rozhovorov

Na kvalitatívnu analýzu rozhovorov vo fokusových skupinách budúcich učiteľov bol využitý 6 - krokový prístup k tematickej analýze (Braun & Clarke, 2006, 2019). Tento prístup organizuje a interpretuje údaje, pričom zachytáva neusporiadanosť a komplexnosť skutočných životných skúseností (Braun & Clarke, 2013). Prístup k tematickej analýze podľa Braun & Clarke (2006, 2019) zahŕňa tieto štádia:

1. *Oboznámenie sa s dátami* - každý rozhovor bol v tomto štádiu prepísaný. Čítanie prepisov, poznámky a práca s dátami pomohli pochopiť participantov a identifikovať prvotné koncepty.
2. *Generovanie počiatkových kódov* - dáta boli následne kódované s využitím indukčného prístupu. Kódovanie prebiehalo v softvéri Atlas.ti (verzia 24).
3. *Generovanie tém* - kódy boli následne usporiadané (s využitím softvéru Atlas.ti a Microsoft Excel) do možných tém, ktoré sumarizovali hlavné koncepty. Cieľom bolo nájsť spojenia medzi kódmi a vytvoriť širšie témy, ktoré boli v štvrtom kroku analýzy skontrolované a zdokonalené.
4. *Kontrola tém* - témy boli revidované, aby sa zabezpečilo, že presne reprezentujú kódy, segmenty výpovedí participantov a dáta ako celok. Niektoré témy boli zlúčené, rozdelené alebo odstránené. Tento krok realizovali dvaja autori tak, aby sa zabezpečila dôkladnosť vykonávanej analýzy.
5. *Definovanie a pomenovanie tém* - každá téma bola detailne opísaná a pomenovaná tak, aby zachytila význam segmentov výpovedí a prispela k zodpovedaniu cieľov príspevku.
6. *Príprava výstupov* - záverečný krok zahŕňal integráciu analýzy do uceleného textu. Segmenty dát boli prepojené s výskumnými otázkami. Na zaručenie autenticity a z dôvodu zabránenia nesprávnym interpretáciám boli využité doslovné citácie.

Štádium analýzy	Popis krokov	Proces
1. Oboznámenie sa s dátami	Zoznámenie sa s údajmi a obsahom prepisov rozhovorov.	Prvý autor si prešiel prepisy trikrát, pričom označil svoje pozorovania, myšlienky a postrehy.

2. Generovanie počiatkových kódov	Vytváranie kódov a zvýrazňovanie významných segmentov prepisov.	Pomocou softvéru ATLAS.ti boli údaje kódované s využitím indukčného prístupu ku kódovaniu.
3. Generovanie tém	Organizácia kódov do tém zoskupovaním súvisiacich údajov.	Prvý autor použil ATLAS.ti a Microsoft Excel na zoskupenie kódov patriacich pod rovnakú tému.
4. Kontrola tém	Postup tvarovania a preskupovania potenciálnych tém, aby sa zabezpečilo, že kódy, výpisy údajov a kompletný súbor údajov ich budú podporovať.	Krok 3 tematickej analýzy bol zopakovaný, pričom niektoré pôvodné témy boli spojené, rozdelené alebo vyradené. Finálne témy vznikli konsenzom dvoch autorov.
5. Definovanie a pomenovanie tém	Vytváranie presných názvov tém a interpretácií na predstavenie „príbehov“ účastníkov.	Analýza tém sa uskutočnila v nadväznosti na ciele príspevku.
6. Príprava výstupov	Tvorba analýzy na zostavenie podrobného popisu poznatkov.	Témy boli podporené výberom presvedčivých údajov a segmentov. Boli pripravené záverečné výstupy.

Tabuľka 1 – Štádia tematickej analýzy
Zdroj: vlastné spracovanie

Výsledky - názory budúcich učiteľov na učiteľskú profesiu

Téma 1: Podceňovaná profesia

Budúci učelia vnímajú učiteľskú profesiu ako spoločensky podceňovanú, pričom spoločnosť ju často stavia na nižšiu úroveň v porovnaní s inými povolaniami (“... učiteľskú profesiu spoločnosť nevníma ako dôležitú ...”). Niektorí z nich sa stretli s negatívnymi reakciami už pri výbere štúdia, keď im bolo zo strany okolia naznačované, že učiteľstvo nie je perspektívna alebo vážna profesia (“Všetci kamoši – prečo ideš na takú školu, čo z teba bude, že obyčajná učiteľka?”). Okrem podceňovania je učiteľská profesia často v spoločnosti vnímaná ako jednoduchá a nenáročná, čo vedie k jej ďalšiemu znevažovaniu (“... ľudia si ako keby z toho vonkajšieho sveta neuvedomujú, že čím si vlastne ten učiteľ musí prejsť, kým začne učiť”).

Téma 2: Zmeny v postavení učiteľov

Budúci učelia vnímajú, že profesia učiteľa prešla výraznými zmenami v spoločenskom postavení, pričom rešpekt voči učiteľom sa postupne oslabuje (“... niekedy bol učiteľ, že vážna osoba ...”). Navyše, dnešní žiaci si môžu k učiteľom dovoliť oveľa viac než v minulosti (“... my sme mali vlastne taký väčší rešpekt voči učiteľom, že sme si nedovolili toľko, ako si napríklad teraz tí študenti ...”).

Téma 3: Dôležitosť učiteľskej profesie

Učiteľstvo je vnímané ako kľúčové pre fungovanie spoločnosti, keďže budúci učitelia zdôrazňujú jeho dôležitosť pre všetky ostatné povolania. Učitelia sú vnímaní ako prvotné body, *“od ktorých všetko vychádza”* a odovzdávajú vedomosti ďalším generáciám. Budúci učitelia zdôrazňujú, že bez učiteľov by nebolo možné vzdelávať ani lekárov, právnikov či farmaceutov. Okrem toho, učiteľ nie je nimi vnímaný len ako sprostredkovateľ vedomostí, ale aj ako dôležitý vzor pre svojich žiakov (*“Ja vnímam učiteľov ako naozaj nejaký veľký vzor ...”*). Budúci učitelia zdôrazňujú, že učiteľstvo vnímajú ako *“poslanie”* a práve toto vnímanie podľa nich prispieva k prehliadaniu negatívnych stránok tejto profesie.

Téma 4: Nedostatočné finančné ohodnotenie

Budúci učitelia vnímajú, že profesia učiteľa je finančne nedocenená a poukazujú na to, že nízke platy môžu byť jedným z dôvodov, prečo klesá rešpekt učiteľov v spoločnosti (*“... majú akože nízky plat, že možno, keby mali vyššie platy, tak by si ľudia aj viacej vážili.”*). Zároveň vnímajú, že nedostatočné finančné ohodnotenie odrádza mnohých od učiteľskej profesie (*“finančné podmienky, ktoré nie sú pre učiteľa úplne atraktívne a tým to vlastne množstvo ľudí odrádza ...”*).

Téma 5: Náročnosť profesie

Náročnosť učiteľskej profesie spočíva nielen v pedagogickej práci, ktorá je *“intelektuálna”* a *“psychicky náročná”*, ale aj v nutnosti zvládať medziľudské vzťahy a rôzne očakávania zo strany kolegov a rodičov (*“... psychicky je to extrémne náročná práca ako už aj so žiakmi, tak s nadriadenými, s kolegami, s rodičmi”*). Budúci učitelia si tiež uvedomujú, že učitelia čelia neustálemu tlaku zo strany vedenia školy, štátu, rodičov a žiakov (*“... je tam tlak zo strany vedenia, je tam tlak zo strany štátu. Stále musia niečomu vyhovieť ...”*).

Téma 6: Iné

Táto téma popisuje aspekty, ktoré priamo nespádajú do žiadnej z tém, no budúci učitelia ich vnímajú ako dôležité v učiteľskej profesii. Zdôrazňujú, že konflikty medzi učiteľom a žiakom sa často rozširujú aj na rodičov, čo môže viesť *“k šikane tých učiteľov”*. Zároveň budúci učitelia upozorňujú na nerovnováhu v prípade budúcich učiteľov, ktorá môže ovplyvňovať ich profesijnú dráhu. Učiteľstvo vnímajú ako profesiu, ktorá si vyžaduje neustále vzdelávanie a rozvoj prostredníctvom *“absolvovania rôznych kurzov”*.

Témy	Popis tém	Citácie (príklady)
1. Podceňovaná profesia	Budúci učitelia vnímajú, že učiteľstvo je často podceňované a spoločensky považované za menej prestížnu profesiu.	<i>“... učiteľskú profesiu spoločnosť nevníma ako nejakú dôležitú.”</i> <i>“Ja si myslím, že veľa ľudí to vníma tak, že byť učiteľom, tak je to tak berú, že podceňujú to.”</i> <i>“... vlastne častokrát tí učitelia sú takí proste nedocenení, že ľudia si ako keby z toho vonkajšieho sveta</i>

		<i>neuveďomujú, že čím si vlastne ten učiteľ musí prejsť, kým začne učiť.</i> <i>“Všetci kamoši – prečo ideš na takú školu, čo z teba bude, že obyčajná učiteľka?”</i>
2. Zmeny v postavení učiteľov v spoločnosti	Táto téma popisuje, že budúci učelia vnímajú klesajúci rešpekt voči učiteľom.	<i>“... niekedy bol učiteľ, že vážena osoba ...”</i> <i>“... my sme mali vlastne taký väčší rešpekt voči učiteľom, že sme si nedovolili toľko, ako si napríklad teraz tí študenti ...”</i> <i>“... keď som akože ja bola, že úplne len študentka, tak sme mali rešpekt voči tým učiteľom.”</i>
3. Dôležitosť učiteľskej profesie	Budúci učelia vnímajú učiteľstvo ako kľúčové povolanie, ktoré formuje budúce generácie odborníkov a slúži ako vzor pre žiakov.	<i>“... práve ten učiteľ je ten prvotný, od ktorého všetko vychádza. Všetky vedomosti vlastne, čo sa učia napríklad aj lekári, čo sa učia farmaceuti alebo právnici. Stále tam musí byť ten oporný bod, ten učiteľ, ktorý im tie vedomosti odovzdá.”</i> <i>“... asi najdôležitejšie remeslo alebo také, že zamestnanie, je práve ten učiteľ. Lebo hocijaké zamestnanie, čo človek má, napríklad lekár, hej, zachraňuje život, tak proste učiteľ ho to naučil, aby proste vedel ten život zachrániť ...”</i> <i>“Ja vnímam učiteľov ako naozaj nejaký veľký vzor ...”</i> <i>“... musí tam byť vlastne niečo za tým, nejaké to poslanie.”</i>
4. Nedostatočné finančné ohodnotenie	Nízke platy učiteľov sú vnímané ako jeden z hlavných problémov, ktorý pre budúcich učiteľov znižuje atraktivitu tejto profesie.	<i>“... majú akože nízky plat, že možno, keby mali vyššie platy, tak by si ľudia aj viacej vážili.”</i> <i>“... tie finančné podmienky, ktoré nie sú pre učiteľa úplne atraktívne a tým to vlastne množstvo ľudí odrádza ...”</i>
5. Náročná profesia	Budúci učelia vnímajú učiteľstvo ako náročné povolanie, ktoré zahŕňa nielen výučbu, ale aj tlak zo strany vedenia, rodičov a žiakov.	<i>“Ja si myslím, že je to veľmi intelektuálna práca, naozaj psychicky náročná.”</i> <i>“Lebo, je tam tlak zo strany vedenia, je tam tlak zo strany štátu. Stále musia niečomu vyhovieť ... psychicky je to extrémne náročná práca ako už aj so žiakmi, tak s nadriadenými, s kolegami, s rodičmi.”</i>
6. Iné	Táto téma poukazuje na rôzne iné oblasti, ktoré budúci učelia zdôraznili a zahŕňa konflikty s rodičmi, nerovnosť v príprave učiteľov a neustálu potrebu ďalšieho vzdelávania.	<i>“... už to neni len ten konflikt učiteľ a žiak, ale už tam je konflikt učiteľ a rodič. Potom vlastne to tam nefunguje, lebo rodič si zastáva dieťa, nespolupracuje s učiteľom. Tým pádom tam už pomaly dochádza často aj k šikane tých učiteľov.”</i> <i>“A možno, čo vnímam je taká, hmm, ako keby nerovnováha alebo nerovnosť v tom, ako tých učiteľov ako sa pripravujú.”</i> <i>“... je to profesia, ktorá si vyžaduje neustále vzdelávanie v podpore, napredovanie, absolvovanie rôznych kurzov či už platených alebo neplatených.”</i>

Tabuľka 2 - Názory budúcich učiteľov na učiteľskú profesiu

Zdroj: vlastné spracovanie

Výsledky - názory na učiteľskú profesiu vnímané budúcimi učiteľmi na sociálnych sieťach

Téma 1: Názory hodnotiace pracovné podmienky učiteľov

Budúci učelia vnímajú na sociálnych sieťach komentáre, ktoré poukazujú na nízke platy učiteľov, pričom táto profesia je v komentároch vnímaná ako *“nezaplatená práca”* s *“tragickými platmi”*. Na druhej strane sa objavujú kritické názory spochybňujúce pracovnú záťaž učiteľov, napríklad tvrdenia, že majú *“tolko voľna”* a že ich nízke platy sú oprávnené (*“... nech sa nečudujú, že majú nízke platy ...”*). Ďalšie komentáre zasa učiteľom pripisujú zodpovednosť za zhoršujúcu sa úroveň vzdelania žiakov, pričom tvrdia, že sa deti v školách *“nič nenaučia”*.

Téma 2: Názory hodnotiace generačné rozdiely medzi učiteľmi

Budúci učelia vnímajú, že predmetom kritiky učiteľskej profesii na sociálnych sieťach sú inovatívne metódy výučby, ktoré sú opisované ako menej efektívne alebo nedostatočne autoritatívne. Komentáre tiež naznačujú, že v minulosti mal učiteľ väčšiu autoritu, zatiaľ čo dnes ju postupne stráca (*“... tak zhodnotia, že niekedy ten učiteľ mal autoritu a že teraz ju vlastne stráca ...”*).

Témy	Popis tém	Citácie (príklady)
1. Názory hodnotiace pracovné podmienky učiteľov	Téma popisuje názory na pracovné podmienky učiteľov, pričom reflektuje spoločenské vnímanie ich práce, časté predsudky o voľnom čase a nízkom pracovnom zaťažení, ako aj diskusie o ich finančnom ohodnotení.	<i>“... aj taká tá laická sféra podľa mňa vníma to, že tí učelia nemajú dosť tých prostriedkov, že je to fakt nezaplatená práca ... tie platy sú tragické ...”</i> <i>“... nech sa nečudujú, že majú nízke platy ...”</i> <i>“... oni majú vlastne toľko voľna, že oni si tak užívajú ...”</i> <i>“... tie deti sú čím ďalej tým hlupšie a že to je chyba učiteľov, že oni ich nič nenaučia, že v škole sa nič neučia, že stále len po výletoch chodia ...”</i>
2. Názory hodnotiace generačné rozdiely medzi učiteľmi	Téma popisuje generačné rozdiely v spôsobe výučby a metódy učiteľov, pričom súčasné inovatívne metódy výučby sú hodnotené ako menej efektívne či nedostatočne autoritatívne.	<i>“... používajú také aj nové metódy, inovatívne a častokrát tam sú komentáre ako – za našich čias by to na tie deti neplatilo, na nich treba tvrdo a takéto proste veci.”</i> <i>“... je to ovplyvnené hlavne mladými generáciami, že viac v minulosti možno sa kládol dôraz na to, a možno aj tá výchova na to vplývala ...”</i> <i>“... tie staršie ročníky aj štyridsať plus aj päťdesiat aj vyššie, tak vlastne len, tak zhodnotia, že niekedy ten učiteľ mal autoritu a že teraz ju vlastne stráca ...”</i>

Tabuľka 3 - Názory na učiteľskú profesiu vnímané budúcimi učiteľmi

Zdroj: vlastné spracovanie

Hodnotenie komentárov budúcimi učiteľmi

Miera negatívneho vnímania komentárov

Hodnotenia naznačujú, že budúci učitelia hodnotia komentáre s priemernou mierou negativity 2,41, čo znamená, že vnímanie je negatívne až veľmi negatívne. Avšak jednotlivé komentáre sa výrazne líšia v intenzite negativity.

Komentár č. 6 (*"ja som za je to lepšie pre deti tiež nemáme úlohy a deti fungujú úplne inak a učiť sa majú v škole, na to sú učitelia"*) dosiahol najnižšie priemerné hodnotenie (1,5), čo znamená, že budúci učitelia ho vnímajú skôr negatívne. Naopak, komentár č. 10 (*"Aj u nás poznáme takéto hviezdy...Bežkajú domkov po dobrom obede v školskej jedálni o 12,30 už 30 rokov"*) hodnotili budúci učitelia ako extrémne negatívny (priemer = 3,26).

Budúci učitelia v rámci dosahovania konsenzu o najnegatívnejšom komentári nedokázali jasne určiť jeden komentár, a preto za najnegatívnejšie komentáre označili komentáre č. 1 (*"a kolko by chceli? Su doma cele leto, furt len volna majú nejake a odrobia nejakych max 100 hodín mesacne aj to len vtedy keď niesu žiadne prazdniny v tom mesiaci"*), č. 9 (*"Prečo??? Ved je to ich zamestnanie, tak ako aj my ostatní, čo nepracujeme ako učitelia...tiež nám nikto nič nedá a napr makať na smeny v lete musíme, keď je peklo vonku..my máme kde úctu?"*) a č. 10 (*"Aj u nás poznáme takéto hviezdy...Bežkajú domkov po dobrom obede v školskej jedálni o 12,30 už 30 rokov"*).

Frekvencia osobného stretávania sa s názormi

Na základe výsledkov hodnotení budúcich učiteľov bola priemerná frekvencia stretávania sa s názormi prezentovanými v komentároch 3,21, čo znamená, že budúci učitelia sa s týmito názormi stretávajú často.

Komentár č. 4 (*"Učitelia majú viac voľná jak roboty..čo máme povedať mi vo makáme na zmeny a sme viac v robote ako doma"*) dosiahol najvyššie priemerné hodnotenie (3,37). Budúci učitelia sa s týmto typom názoru stretávajú často. Naopak, komentáre č. 11 (*"Ak by sa deti na telesnej výchove viedli k telesnej výchove žiadna inklúzia by nebola potrebná. Učitelia si žiaľ mylia telesnú výchovu so športovou výchovou. Školstvo zaspalo v 70-80tich rokoch minulého storočia"*) a č. 15 (*"Ak si to pani učiteľka nevšimla, tak nie je dobrý pedagóg a mala by zmeniť zamestnanie"*) hodnotili budúci učitelia ako najmenej frekventovaný z hľadiska osobného stretávania sa s týmito názormi (1,84), čo indikuje, že sa s týmito názormi stretávajú len občas.

V rámci dosahovania konsenzu sa budúci učitelia zhodli, že sa najčastejšie stretávajú s názorom, ktorý je prezentovaný v komentári č. 1 (*"a kolko by chceli? Su doma cele leto, furt len volna majú nejake a odrobia nejakych max 100 hodín mesacne aj to len vtedy keď niesu žiadne prazdniny v tom mesiaci"*).

	Téma príspevku	Doslovné znenie komentárov	Intenzita negativity	Intenzita osobných skúseností
			priemer	priemer
1.	Nedostatok učiteľov	"a kolko by chceli? Su doma cele leto, furt len volna majú nejake a odrobia nejakych max 100 hodín mesacne aj to len vtedy keď niesu žiadne prazdniny v tom mesiaci"	3,05 ²	3,21 ²

2.	Platy učiteľov	"Sú učitelia, ktorí si vyššie platy zaslúžia. Bezpochyby. Práca to ľahká nie je. Ale je veľmi veľa učiteľov, ktorým by som nič nedala. Nároky na deti majú a na seba žiadne."	1,84	2,42
3.	Platy učiteľov	"Ak ide niekomu v prvom rade o plat, nech si nájde podľa toho prácu. Nechcem hádzať všetkých do jedného vreca, ale mnohí sú v iných sférach neuplatniteľní. Problém majú vôbec tie decká niečo naučiť."	1,95	2,11
4.	Nedostatok učiteľov	"Učitelia majú viac voľná jak roboty..čo máme povedať mi vo makáme na zmeny a sme viac v robote ako doma"	3,11	3,37 ¹
5.	Nedostatok učiteľov	"Nemaju zle platy za pár hodín roboty, ani osem hodín nerobia a nie 12 a smeny atď."	2,74	2,95
6.	Nedostatok učiteľov	"ja som za je to lepšie pre deti tiež nemáme úlohy a deti fungujú úplne inak a učiť sa majú v škole, na to sú učitelia"	1,50 ^{1,2}	2,29
7.	Nedostatok učiteľov	"...učitelia by nemali rozhodovať o voľnom čase čo trávajú deti doma to už si myslím že není v ich kompetencií...na to majú čas strávený v škole..."	1,58	2,06
8.	Začiatok školského roka	"darom pre učiteľa by mal byť úspešný a šťastný žiak ak moje dieta príde domov motivované naučené a šťastne že tam bolo tak ano zaslúžia si ale ak nie tak čo čakajú? čo dáš to dostanes"	1,74	2,12
9.	Začiatok školského roka	"Prečo??? Ved je to ich zamestnanie, tak ako aj my ostatní, čo nepracujeme ako učitelia...tiež nám nikto nič nedá a napr makat' na smeny v lete musíme, keď je peklo vonku...my máme kde úctu?"	2,83	2,84
10.	Šikana v školách	"Aj u nás poznáme takéto hviezdy...Bežkajú domkov po dobrom obede v školskej jedálni o 12,30 už 30 rokov"	3,26 ^{1,2}	2,68
11.	Zmeny v učení telesnej výchovy	"Ak by sa deti na telesnej výchove viedli k telesnej výchove žiadna inklúzia by nebola potrebná. Učitelia si žiaľ mýlia telesnú výchovu so športovou výchovou. Školstvo zaspalo v 70-80tich rokoch minulého storočia"	1,94	1,84 ¹
12.	Výsledky medzinárodného o testovania	"bohužiaľ je však aj málo učiteľov, ktorí si ešte robia svoju robotu poriadne v dnešnej dobe a s tým, čo dnes produkujú pedagogické fakulty to už ani lepšie nebude.."	2,37	2,68
13.	Hodnotenie úrovne školstva ministrami	"No to už je len dôvod chartného školstva v ktorom sa učí tak 30rokov starým spôsobom a pedagógmi ktorých hlavným cieľom je študenta ponížiť a šikanovať. Tam medzi sebou nech hľadajú chybu..."	2,79	2,56
14.	Hodnotenie úrovne školstva ministrami	"Dnešní učitelia kávička atď len nie deti a samozrejme zárobok ako v Nemecku..."	2,89	2,32
15.	Šikana v školách	"Ak si to pani učiteľka nevšimla, tak nie je dobrý pedagóg a mala by zmeniť zamestnanie"	2,53	1,84 ¹

Tabuľka 4 - Hodnotenie komentárov budúcimi učiteľmi

Zdroj: vlastné spracovanie

Poznámka ¹ = najnižšie/najvyššie priemerné hodnotenie; ² = pri diskusii a dosahovaní konsenzu o najnegatívnejšom komentári/komentári, s ktorým sa budúci učitelia najčastejšie stretávajú, boli označené tieto komentáre

Diskusia

Výsledky prezentované v tomto príspevku naznačujú, že vnímanie učiteľskej profesie budúcimi učiteľmi odráža spoločenské názory, ktoré boli prítomné aj v komentároch na sociálnej sieti Facebook. Učiteľská profesia je spoločensky podceňovaná, pričom budúci učitelia tiež vnímajú jej nedostatky spočívajúce práve v spoločenskej nedocenenosti a nedostatočnom finančnom ohodnotení. Zároveň, budúci učitelia vnímajú učiteľstvo ako poslanie, čo môže byť významným motivačným faktorom pri rozhodovaní sa pre výkon tejto profesie napriek jej negatívnym aspektom. Tieto zistenia korešpondujú s predchádzajúcimi výskumami (OECD, 2020; Harwin, 2024), ktoré poukazujú na nízku mieru spoločenského uznania učiteľov vo viacerých krajinách OECD.

Analýza komentárov na sociálnej sieti Facebook poukazuje na výskyt negatívneho hodnotenia učiteľov, ktoré sú založené na neprimeraných predstavách a názoroch o ich pracovných podmienkach. Kritické komentáre sa zameriavajú najmä na dĺžku pracovného času, počet dní voľna a finančné ohodnotenie. Ako uvádzajú Dumay a Burn (2022), tieto názory vplyvajú na dlhodobé znižovanie spoločenskej prestíže učiteľského povolania. Podobné zistenia prezentovala aj štúdia The Book Teacher (2020), ktorá identifikovala faktory, ako sú nárast administratívnej záťaže, tlak na výkonnosť žiakov a zhoršujúce sa pracovné podmienky učiteľov, ako hlavné príčiny poklesu záujmu o túto profesiu.

Ďalším dôležitým aspektom identifikovaným v tomto príspevku je vplyv generačných rozdielov na vnímanie učiteľskej profesie. Respondenti upozornili na klesajúcu autoritu učiteľov v porovnaní s minulosťou, čo môže súvisieť so zmenami vo vzdelávacích metódach a očakávaníach zo strany rodičov a žiakov. Tento trend je v literatúre označovaný ako postupná transformácia učiteľskej roly, ktorá si vyžaduje nové prístupy k riadeniu triedy a budovaniu vzťahov so žiakmi (Turner & Thielking, 2019).

Silnou stránkou tejto štúdie je kombinácia kvalitatívnych a kvantitatívnych metód, ktoré umožnili hlbšiu analýzu vnímania učiteľskej profesie z pohľadu budúcich učiteľov. Využitie tematickej analýzy (Braun & Clarke, 2019) poskytlo detailný pohľad na názory budúcich učiteľov, zatiaľ čo hodnotenie komentárov na sociálnych sieťach prinieslo poznatky o verejnom diskurze a jeho hodnotení budúcimi učiteľmi. Hlavnou limitáciou tejto štúdie je výber participantov na základe dostupnosti, čo môže ovplyvniť reprezentatívnosť výsledkov. Ďalším obmedzením je zameranie sa výlučne na sociálnu sieť Facebook, čo môže skresľovať celkový obraz o vnímaní učiteľskej profesie na iných platformách. Budúce výskumy by sa preto mali sústreďovať na implementovanie systematickejšieho výberu komentárov so zahrnutím ďalších platforiem.

Záver

Výsledky prezentované v tomto príspevku poukazujú na ambivalentný názor budúcich učiteľov na vnímanie učiteľskej profesie. Na jednej strane vnímajú jej dôležitosť a vplyv na spoločnosť, no zároveň sú si vedomí negatívnych aspektov, ako sú nízke platy, nedostatok spoločenského uznania a rastúca psychická záťaž. Vzhľadom na náročnosť učiteľského povolania a prácu s deťmi z rôznych socio-ekonomických podmienok narastá potreba podpory učiteľov nielen zo strany spoločnosti, ale aj zo strany inštitúcií. Navyše, sociálne siete môžu zohrávať významnú úlohu pri formovaní verejného diskurzu o učiteľoch, pričom dominujú negatívne komentáre, ktoré môžu ovplyvňovať motiváciu budúcich učiteľov zotrvať v profesii. Z toho dôvodu je potrebné venovať pozornosť aj postaveniu učiteľov, ktorí sa v svojej práci často stretávajú s diskrimináciou na základe veku, pohlavia či zdravotného stavu. Zabezpečenie spravodlivých pracovných podmienok je dôležitým faktorom pri zlepšovaní statusu učiteľskej profesie v spoločnosti. Spomenuté faktory môžu negatívne vplyvať na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu, pracovnú spokojnosť a well-being učiteľov.

Na základe zistení je potrebné, aby sa školská politika a legislatíva naďalej zameriavali na vytváranie rovnakých príležitostí pre učiteľov, podporu inkluzívneho prostredia a posilnenie právnej ochrany pred diskrimináciou učiteľov. Efektívne nastavené mechanizmy môžu prispieť nielen k lepšej pracovnej klíme, ale aj k celkovému zvýšeniu spoločenského uznania učiteľov, čo by mohlo pozitívne ovplyvniť motiváciu budúcich učiteľov zotrvať v profesii. Zároveň je dôležité venovať väčšiu pozornosť duševnému zdraviu učiteľov a eliminácii faktorov vedúcich k nadmernému stresu, čo môže mať pozitívny dopad nielen na ich vlastnú pohodu, ale aj na kvalitu vzdelávacieho procesu.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc.*

Príspevok vznikol s podporou projektu VVGS-2023-2716 "Pohoda budúcich učiteľov v kontexte používania sociálnych sietí, pracovnoprávných vzťahov a inklúzie na pracovisku" a podporou Slovenskej agentúry pre výskum a vývoj na základe zmluvy č. APVV-23-0500.

Použitá literatúra

1. BRAUN, Virginia a Victoria CLARKE, 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), s. 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
2. BRAUN, Virginia a Victoria CLARKE, 2013. *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. London: Sage.
3. BRAUN, Virginia a Victoria CLARKE, 2019. Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), s. 589–597. <https://doi.org/10.1080/2159676x.2019.1628806>
4. CRAIN, Tori L., Kimberly A. SCHONERT-REICHL a Robert W. ROESER, 2017. Cultivating teacher mindfulness: Effects of a randomized controlled trial on work, home, and sleep outcomes. *Journal of Occupational Health Psychology*, 22(2), s. 138–152. <https://doi.org/10.1037/ocp0000043>

5. DUCKWORTH, Angela, Patrick D. QUINN a Martin E. P. SELIGMAN, 2009. Positive predictors of teacher effectiveness. *The Journal of Positive Psychology*, 4(6), s. 540–547. <https://doi.org/10.1080/17439760903157232>
6. DUMAY, Xavier a Katharine BURN, 2022. *The status of the teaching profession: Interactions Between Historical and New Forms of Segmentation*. Routledge.
7. DREER, Benjamin, 2023. On the outcomes of teacher wellbeing: a systematic review of research. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1205179>
8. FALECKI, Dianne a Elizabeth MANN, 2021. Practical Applications for Building Teacher WellBeing in Education. In: Carmel F. MANSFIELD, ed. *Cultivating Teacher Resilience*. Singapore: Springer, s. 175–191. https://doi.org/10.1007/978-981-15-5963-1_1
9. HARWIN, Alexandra, 2024. Teachers say the public views them negatively. *Education Week* [online]. 10. októbra 2024 [cit. 28. januára 2025]. Dostupné z: <https://www.edweek.org/teaching-learning/teachers-say-the-public-views-them-negatively/2024/10>
10. KIDGER, Judi, David GUNNELL, Louise BIDDLE, Robert CAMPBELL a Jenny DONOVAN, 2010. Part and parcel of teaching? Secondary school staff's views on supporting student emotional health and well-being. *British Educational Research Journal*, 36(6), s. 919–935. <https://doi.org/10.1080/01411920903249308>
11. OECD, 2020. *TALIS 2018 Results (Volume II): Teachers and School Leaders as Valued Professionals*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/19cf08df-en>
12. NÁRODNÝ INŠPEKTORÁT PRÁCE, 2024. Informatívna správa o diskriminácií a rodovej rovnosti v pracovnoprávných vzťahoch za rok 2023. Marec 2024 [cit. 28. januára 2025]. Dostupné online na: <https://www.ip.gov.sk/wp-content/uploads/2024/03/Informativna-sprava-o-diskriminacii-a-rodovej-rovnosti-v-pracovnopravnych-vztahoch-za-rok-2023.pdf>
13. TANHAN, Fikret a Zeynep ÇAM, 2011. The relation between mobbing behaviors teachers in elementary schools are exposed to and their burnout levels. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 15, s. 2704–2709 [cit. 30. januára 2025]. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.174>
14. THE BOOK TEACHER, 2020. The evolution of the teaching profession. *The Book Teacher* [online]. 7. augusta 2020 [cit. 28. januára 2025]. Dostupné z: <https://www.thebookteacher.com/2020/08/07/the-evolution-of-the-teaching-profession/>
15. TURNER, Katherine a Monika THEILKING, 2019. Teacher wellbeing: Its effects on teaching practice and student learning. *Issues in Educational Research*, 29(3), s. 938–960.

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189